

Lelee aagbaŋ ki Pɔɔl ŋmee ki tii KORINT YAAB na

¹ Min Pɔɔl u ye Yesu aakpambal Uwumbɔr aageehn pu na, m ni tina aabo Timoti le ŋmee kigbaŋ kee tii nimi Uwumbɔr aanib bi bi Korint aatiŋ ni na, ni waanib bimɔk bi Griis aatim mɔmɔk ni na. ²Tite Uwumbɔr ni Tidindaan Yesu Kristo ŋa tinyoor ŋa ni pu, ki tii nimi nsuudoon.

Pɔɔl di idoon tii Uwumbɔr

³ Cha ti pak Uwumbɔr u ye Tidindaan Yesu Kristo Aate na. U ye Tite u san timi kinimbaak sakpen ki sɔŋ tisui na. ⁴Timi aafalaa mɔmɔk ponn ni u sɔŋni tisui, ke ti mu ga ŋmaa sɔŋ binib bi bi falaa mɔmɔk aabɔŋ ni na aasui. Ti mu ga sɔŋ bisui ke Uwumbɔr aah sɔŋ tisui pu na. ⁵Kristo pu, le ti ji falaa sakpen. Kristo pu, le Uwumbɔr sɔŋ tisui sakpen. ⁶Taah ji falaa pu na, ni pu le ti ji falaa, ke ti sɔŋ nisui ki ter nimi, ni ŋmar. Uwumbɔr yaa sɔŋ tisui kan, ni pu le u sɔŋ tisui, ke ti mu sɔŋ nisui, ke ni li kpa limɔr ki ji falaa ke ti mu aah ji falaa pu na. ⁷Nima pu na, ti dak ke naan gir puwɔb. Ba pu? ti nyi ke ni yaa ji falaa ke taah ji falaa pu na kan, Uwumbɔr ga sɔŋ nisui, ke waah sɔŋ tisui pu na.

⁸Tinaabitiib, ti ban ke ni bee taah nan ji falaa pu Asia aatiŋ ni na. Falaa ngbaan nan muk timi ki ti chaar jer. Taa nan dak ke ti ga ki li bi. ⁹Timi tibaa nan len ke ti ga kpo. Ni ŋa kina ke ti bee ke taan ŋmaa ter tibaa. Uwumbɔr u fikr binib nkun ni na baanja le ga ŋmaa ter timi. ¹⁰U nyan timi ijawaan

aakun ni, ki beenin nyani timi. Ti pak ke u ga ki nyan timi. ¹¹ Ni mu aah mee Uwumbər tii timi pu na, ni ter timi la. Binib aah mee Uwumbər tii timi ki wiir pu na, le u ga ɲa tinyoor ɲa ti pu. Nima le binib pam ga doon Uwumbər tii timi.

Pɔɔl aalandak aah kpeln pu na

¹² Ti kpa kipupuk; ba pu? ti nyi tisui ni ke ti bi chain. Timi aabimbin bi mbaməm Uwumbər aah ban pu na. Binib aalan le aa cha ti bi mbaməm, Uwumbər aaterm pu, le cha ti bi mbaməm joo cha dulnyaa wee ni aanib wɔb, ki moo bi mbaməm joo cha niwɔb. ¹³ Ti yaa ɲmee kigban tii nimi kan, ti ɲmee tibər ti gbii na baanja la. Ni ga ɲmaa karn ti, ki bee ti məmək aatataa. M kpa limakl ke ni ga bee ti məmək doo. ¹⁴ Dandana ni bee timi aabimbin ngem aah bi pu na. M kpa limakl ke bundaln Tidindaan Yesu ga gir ni na, ni ga sil bee ke ni ga li ɲmaa kpa kipupuk ti pu, ke ti mu aah ga li kpa kipupuk ni pu pu na.

¹⁵⁻¹⁶ Maah nyi kina na, le m nan ban ke m puen mann nimi. Maah nan cha Masedonia aatiɲ ni na, m nan ban ke m dii ni ki nan mann nimi, le ki nin buen nima; m yaa ti ki gir ni kan, m ki dii ni ki nan mann nimi, ki ter nimi nfum mulee, aan ni mu ter mi m buen Judea aatiɲ ni. ¹⁷ Maah nan len ke m ga dan na, maa len fam la; maah dak ke m ga ɲa pu na, ni ye ke m dii binib aalan la aa? Ni dak ke m ye unii u aalandak kpelni yɔl yɔl na la aa? ¹⁸ Uwumbər aah ye mbaməndaan na, ti mu aa kpelni timi aalandak yɔl yɔl. ¹⁹ M ni Silfanus ni Timoti nan tuk nimi Uwumbər Aajapɔɔn Yesu Kristo aabər. Uma le aa ye unii u aalandak kpelni yɔl yɔl na. U ɲani waah len pu na n-yoonn məmək.

²⁰ U pu, le Uwumbər gbiin waah puu tipuur ti wiir na məmək. Nima pu na, u pu le ti bui ke, “Amii,” le ki nyuŋ Uwumbər. ²¹ Uwumbər le ter ti ni nimi ke ti dii Kristo mbaməm, ki lee timi ke ti tun waatuln. ²² U daan timi ke uma le yeh timi, ki di Waafuur Nyaan ŋa tisui ni, ke u mək timi waah ga tii timi pu na n-yoonn mu choo na.

²³ M puu Uwumbər ke m len mbamən la; maa nan ban ke m kae nimi, nima le cha m nan len ke maan dan ni chee Korint aatiŋ ni n-yoonn ngbaan. ²⁴ Taa joo nimi mpəən; naah gaa Yesu ki kii mbaməm na, le ti ban ti ter nimi ni li kpa mpopiin. Timi aatuln le na.

2

¹ M nan di ŋa nsui ni, ke maan ki dan ni chee ki nan tii nimi mpombiin. ² Ba pu? nimi le ye binib bi tii mi mpopiin na. M yaa bii nisui kan, naan ki ŋmaa tii mi mpopiin. ³ Nima le cha m nan ŋmee kigbaŋ ngbaan tii ni nimi. Maa ban m dan ki nan li kpa mpombiin ni pu. Ni ye binib bi ba ga ŋmaa ŋa mi mpopiin na la. M nyi nimi aabimbin, ke m yaa kpa mpopiin kan, ni mu ga li kpa mpopiin. ⁴ Maah nan ŋmee kigbaŋ ngbaan m tii nimi na, nsui nan bii sakpen. M nan wii pam. Maa nan ŋmee kigbaŋ ngbaan ke m tii nimi mpombiin, m nan ban ke ni bee maah gee nimi sakpen pu na la.

Di cha pinn unii u tun si taani na

⁵ Ni ponn ni ubaa yaa tun titunwanbir ki bii nsui kan, naa ye nsui baanja le u bii, ni məmək aasui le u bii. M mu aa ban ke m len tibər ngbaan ki ti chaar jer. ⁶ Ni ponn ni pam aah kii ki daa utafal pu

na, nima le ɲeer. ⁷ Dandana ni ɲan ke ni di cha pinn u, ki sɔɲ usui, u taa li kpa mpombiin ki ti chaar jer. ⁸ Nima pu na, m ganɲ nimi, ni cha u sil bee naah gee u pu na. ⁹ M nan ban m bee nimi aabimbin aah bi pu na, ke ni ga kii maamɔb mɔmɔk aan naan kii. Nima le cha m nan ɲmee kigbanɲ ngbaan tii nimi. ¹⁰ Ni yaa di cha pinn unii kan, m mu ga di cha pinn u. Maah di cha pinn u pu na, ni pu le m di cha pinn u, ki si Kristo aasisiiaan. ¹¹ M di cha pinn u, ke kinimbɔɲ taa nyanɲ timi; ba pu? ti nyi kaah ban ki bii timi pu na.

Ilandak aah nan joo Pɔɔl pu na

¹² M nan buen Troas aatiɲ ni, m ti moon Kristo aabɔnyaan. Maah fuu ni na, le Tidindaan tii mi nsan ke m tun waatuln ngbaan. ¹³ Le maah kaa kan nna aabo Taitus nima chee na, maa ɲmaa fuu lii nsui ni. Nima le m chɔi nima chee aanib, le ki siir buen Masedonia aatiɲ ni.

Yesu Kristo pu le ti nyanɲni

¹⁴ Tɔ, cha ti doon Uwumbɔr mbamɔm. N-yoonn mɔmɔk u cha ti nyanɲni kinimbɔɲ, Kristo aapɔɔn pu, ki cha ti buen ni kookoo, ki tuk binib waabɔr ke bi bee u. Waabɔr mɔ ke tulalee aah nu mɔ pu na. ¹⁵⁻¹⁶ Ti mu bi Uwumbɔr chee ke tulalee aayon mu nu mɔ na la; ba pu? Kristo bi tisui ni. Binib bi ɲmar na ɲun waah nu mɔ pu na, ki kan limɔfal; ba pu? bi gaa u ki kii. Binib bi kaa ɲmar na mu ɲun ki kan nkun; ba pu? baa gaa u ki kii. Ubaa ga ɲmaa tun Uwumbɔr aatuln ubaa pu uu? Aayii. ¹⁷ Ti mu aa mooni Uwumbɔr aabɔr ɲimombil pu ke binib pam aah ɲani pu na. Uwumbɔr le tun timi ke ti moon waabɔr. Nima pu le ti ye binib bi len

mbamɔn na, ki mooni Uwumbɔr aabɔr unimbil ni, Kristo aapɔɔn pu.

3

Ti ye tipuupɔln aatutum la

¹ Ni dak ke ti piin ke ti ki nyun tibaa aa? Taa bi ke binib bibaa aah bi pu na, ki ban ke binib ηmee kigban ki pak timi na, ti tii nimi. Ti ban ke ni ηmee kigban ki pak timi ii? Aayii. ² Nimi nibaa le ye kigban ki pak timi na ki ηmee tisui ni. Ba pu? binib yaa lik nimi aabimbin aah bi pu na kan, bi ga bee ke ti mɔk nimi nsanyaana la. ³ Bi ga bee ke ni ye kigban ki nyan ni Kristo ni na, le u cha ti ηmee ki. Taa nan di ngbanmeemoon le ηmee ki. Uwumbɔr u ye limɔfadaan na Aafuur Nyaan le ηmee ki. Nηmeen ngbaan aa ηmee ηitakpal pu,* ni ηmee binib aasui ni la.

⁴ Kristo pu, le ti kpa limakl kina, Uwumbɔr aanimbiin ni, nima le cha ti len kina. ⁵ Taa len ke ti ga ηmaa ηa nibaa tibaa aapɔɔn pu. Timi aapɔɔn nyan ni Uwumbɔr chee la. ⁶ Uma le tii timi mpɔɔn ke ti tuk binib waah puu tipuupɔln ti na. Taa tuk bi ke bi yaa kaa kii Moses aakaal mɔmɔk kan, bi ga kpo. Ti tuk bi ke Uwumbɔr Aafuur Nyaan le ga tii bi limɔfal. Ba pu? Moses aakaal mɔk timi ke ti ηeer nkun, Uwumbɔr Aafuur Nyaan le tii timi limɔfal.

⁷ Moses aakaal nan ηmee ηitakpapapan pu, ki nan fuu ni ni mpɔɔn aafuun la. Uwumbɔr aah nan cha Moses tii Israel yaab nkaal mu bi door na, Moses aanimbil wɔb nan wiin chain, le binib aanimbil aa ηmaa lik u. Tɔ, nkaal mu mɔk timi ke ti ηeer nkun

---

* **3:3** : Moses aakaal nan ηmee ηitakpal pu la. Lik Nnyam 24.12.

na aah nan joo ni nwiihn kina na, ⁸Uwumbər yaa tii timi Waafuur Nyaan kan, Nfuur Nyaan ngbaan ga li joo ni nwiihn ki ti jer kina. ⁹Waah nan tii binib nkaal mu mək bi ke baabər bii na, bi nan kan nwiihn mu deer binimbil na, le waah tii timi tibənyaan ti mək timi ke timi aabər ŋan u chee na, tibənyaan ngbaan ga tii timi nwiihn ki ti jer kina. ¹⁰Moses aakaal mu nan joo ni nwiihn na aa ki kpa nwiihn; ba pu? tibənyaan ngbaan aawiihn jer nwiihn ngbaan la. ¹¹Moses aakaal mu jer na yaa nan kpa nwiihn kan, tibənyaan ti ga li bi n-yoonn məmək na le kpa nwiihn ki ti jer kina.

¹²Taah kpa limakl tibənyaan tee pu na, nima le ti kpa lipobil ki len. ¹³Taa bi ke Moses na. U nan di likekeln biin unimbil wəb, ke Israel yaab taa kan nkaal mu nan bi door na aah nan cha unimbil wəb wiin chain pu na. ¹⁴Bitafal nan pəə. Bi yaa karn Uwumbər aagbakpok kan, baa beer naatataa ki nan saa dandana. Ba pu? unii aan ŋmaa bee naatataa see u gaa Kristo ki kii. ¹⁵Bi yaa karn Moses aakaal kan, baa beer naatataa ki nan saa dandana. ¹⁶Unii yaa fenn ki dii Tidindaan kan, u ga bee naatataa. ¹⁷Tidindaan ni Nfuur Nyaan ye Unibaan la. Nfuur Nyaan aah bi nin chee na, lifuur bi nima. ¹⁸Ti məmək waa Tidindaan aah wiin chain pu na. Nibaa aa bi ki dok timi ke ti taa li waa u. Tidindaan u ye Nfuur Nyaan na le cha ti bi kpelni, ki nanŋi u, ki moo wolni n-yoonn məmək, ke waah wiin chain pu na.

4

Tibənyaan ti kpa mpəən na bi timi bi kaa kpa mpəən na aarŋaal ni la

¹ Tə, Uwumbər aanimbaasaln pu, le u tii timi waatuln ke ti tun. Nima le timi aataakpab aa yəl. ² Ti yii iniməən aatuln, ni mbəmbəən aatuln, kaa ηmanni binib, kaa kpelni Uwumbər aabər. Ti bi Uwumbər aanimbil ni la. Nima le cha ti tuk binib waabər mbaməm, aan bi məmək bee ke ti len mbamən. ³ Binib bi kaa ηmar na baanja le aa bee tibənyaan tee aatataa. ⁴ Kinimbəη ki joo dulnyaa aanib na le jəb binib bi kaa gaa Yesu ki kii na aanimbil, ke tibənyaan tee taa woln binimbil. Tibənyaan tee tuk timi Kristo aah ηan sakpen pu na. U ye Uwumbər aanəη la. ⁵ Taa mooni timi tibaa aabər. Ti mooni Yesu Kristo aabər la, ke uma le ye binib məmək Aadindaan. U pu le ti ye nimi aatutum. ⁶ Uwumbər u nan len ke “Cha nwiihn woln mbəmbəən ni” na,* uma le woln tinimbil, ke ti bee waah ηan sakpen pu na. Yesu Kristo aabimbin aah bi pu na le mək timi Uwumbər aah ηan sakpen pu na.

⁷ Timi bi kaa kpa mpəən na, Uwumbər di tibənyaan ti kpa mpəən sakpen na ηa tiηaal ni, aan binib bee ke tibənyaan ngbaan aapəən nyan Uwumbər chee, naa ye ti chee. ⁸ Limukl aabəη le pii timi, ki mu aa nyan timi. N-yoonn mbaa le timi aalan ηmal, le ti tee kpa limakl. ⁹ Binib ηani timi falaa, le Uwumbər aa di cha timi. Bi lii timi kitiη, ki mu aa ku timi.

¹⁰ N-yoonn məmək binib dii timi ke bi ti ku timi, ke baah nan dii Yesu bi ti ku u pu na. Baah kaa ku timi na, nima le mək ke Yesu aaməfal aapəən bi ti ni. ¹¹ Yesu pu, le binib ban bi ku timi n-yoonn məmək. Baah kaa ku timi na, nima le mək ke Yesu

---

* **4:6** : Lik Mpiin 1.3.

aamɔfal aapɔɔn bi timi bi ga kpo na ni. ¹² Nkun dii timi la, le ni kan limɔfal.

¹³ Tɔ, unii u nan ηmee Uwumbɔr aalahn aagban na ηmee ke u gaa Uwumbɔr ki kii, le ki len.

Uwumbɔr Aafuur Nyaan le cha ti mu gaa u ki kii kina, le ki len.† ¹⁴ Ti bee ke Uwumbɔr u nan fikr Tidindaan Yesu nkun ni na, ga fikr timi bi mu kpaan Yesu chee na nkun ni, ki ga li joo timi ni nimi ki di buen ubaa chee. ¹⁵ Ni pu, le ti ji falaa ngbaan mɔmɔk. Binib bi gaa Uwumbɔr na yaa kpaek kan, binib bi ga li dooni Uwumbɔr na mu ga li wiir, ki ga nyun u.

N-yoonn mu choo na aabɔr

¹⁶ Nima le cha tiwon aa yɔl. Tiwon timina bi diηni iwiin mɔmɔk la. Timi aawiin aapɔɔn kpaek iwiin mɔmɔk la. ¹⁷ Dandana aafalaa aan yunn, kaa wiir. Falaa ngbaan pu, le ti ga kan mpopiin ki ti nyan, n-yoonn mu kaa kpa ndoon na. ¹⁸ Titafal aa bi tiwan ni ti waa ni na ni, titafal bi taah kaa waa tiwan ni na le ni. Taah waa tiwan ni na aan li bi n-yoonn mɔmɔk. Taah kaa waa tiwan ni na, nima le ga li bi n-yoonn mu kaa kpa ndoon na.

5

¹ Tɔ, ti nyi ke tiwon timina yaa kpo kan, tiwon ti ga li bi n-yoonn mu kaa kpa ndoon na bi paacham. Uwumbɔr le toor tiwon ngbaan ki tii timi. ² Taah bi dulnyaa wee ni na, le ti ji falaa, ki du. Tinimbil man ke ti kan timi aawon ti bi paacham na. ³ Ti yaa kan tiwon ngbaan kan, timi aawiin aan chuun mu ηmeen. ⁴ Ni ye mbamɔn, timi bi bi dulnyaa wee ni

---

† 4:13 : Lik Ilahn 116.10.

na, falaa muk timi, le ti du. Naa ye ke ti ban ke timi aawiin li chuun munmeen. Ti ban ke ti kan tiwon ti bi paacham na. Ti ban ke ti di tiwon ti ga kpo na lii, ki kan tiwon ti ga li bi n-yoonn mu kaa kpa ndoon na. ⁵ Uwumbər le toor tiwon ngbaan tii timi, ki tii timi Waafuur Nyaan ke u mək timi ke u ga tii timi waah nan puu tipuur ti na.

⁶ Nima le cha ti kpa lipobil n-yoonn məmək. Ti nyi ke taah laa bi dulnyaa wee ni buyoonn na, taa bi Tidindaan do paacham. ⁷ Ti dii gaakii aasan,* taa dii tiwan ni tinimbil waa ni na. ⁸ Le ti kpa lipobil. Ti yaa di tiwon timina lii, ki kun Tidindaan do paacham kan, ni ga li mə timi. ⁹ Ti yaa bi kitiŋ do, bee ti yaa bi paacham kan, ti ban ke ti piir usui la. ¹⁰ Ba pu? ti məmək ga nan sil Kristo aanimbiin ni, aan u lik timi aabimbin aah bi pu na, ki bee ke ti tun ni ŋan na, bee ni kaa ŋan na dulnyaa wee ni, ki ga tii ti məmək taah tun pu na aapal.

Yesu Kristo pu le ti ni Uwumbər kpaan

¹¹ Nima le cha ti san Tidindaan, ki sur binib ke bi li dii u. Uwumbər nyi timi aabimbin aah bi pu na. M dak ke ni mu nyi timi aabimbin. ¹² Naa ye ke ti bi pak tibaa la. Ti ban ke ti tii nimi ŋitaa ŋi pu ni ga li kpa kipupuk ti pu na, aan ni bee naah ga kii pu ki len tii binib bi lik biken paacham, ki kpa kipupuk bi pu, kaa lik bisui ni na. ¹³ Bi yaa len ke ti waar kan, Uwumbər pu le ti bi kina. Ti yaa kpa laasaab kan, ni pu le ti kpa, ke ti ter nimi. ¹⁴ Kristo aah gee timi pu na le junni tiwon ni, ki cha ti bi kina. Ti nyi ke unibaan nan sil binib məmək aasisiiaan ki gaa

---

* **5:7** : Naatataa le ye ke: Ti ŋa naadii ke u bi, le ki dii waasan.

baakun ki kpo, nima le bi məmək kpo. ¹⁵ U nan kpo binib məmək pu, ke binib bi laa bi na taa ki ɲani baageehn, bi li ɲani waageehn; ba pu? u nan kpo bi pu ki fikr nkun ni.

¹⁶ Taan ki lik unii ubaa paacham ke dulnyaa ni aanib aah lik pu na. N-yoonn mubaa ti nan lik Kristo kina la. Ti mu aa ki lik u kina. ¹⁷ Nima pu na, unii umək kpaan Kristo chee na, u ye unipɔɔn la. Udaan aabimbikpok jer a, ki kpeln mbimbipɔɔn. ¹⁸ Mbimbipɔɔn ngbaan nyan ni Uwumbɔr chee la. Kristo pu, le Uwumbɔr di timi kpaan ubaa chee, ke ti taa ki li ye waadim, ki tii timi lituln ke ti kpaan binib u chee. ¹⁹ Maah len pu na le ye ke Kristo aah nan kpo na, nima le tii Uwumbɔr nsan ke u di dulnyaa ni aanib kpaan ubaa chee, ki di cha baatunwanbir pinn bi. U di tichandaan aaliin imina ɲa tinjal ni, ke ti tuk binib.

²⁰ Ti sil Kristo aasisiiyaan, le ki gaɲni nimi. Ni bi ke Uwumbɔr ubaa le aah gaɲni nimi na. Ti gaɲni nimi ki tii Kristo, ke ni gir ni Uwumbɔr chee man. ²¹ Kristo aa nan tun titunwanbir tibaa. Timi aatunwanbir pu, le Uwumbɔr nan daa utafal. Timi bimək kpaan Kristo chee na, Uwumbɔr len ke timi aabɔr ɲan.

6

¹ Timi bi kpaan Uwumbɔr chee ki tun waatuln na le gaɲni nimi, ni taa gaa Uwumbɔr aaterm yɔli.

² Uma Uwumbɔr le len ke,

“Naah ɲeer pu na, le m pel saameen.

Bundaln ni ɲeer ke m gaa si lii na, le m ter si.”

Li pel man, din le ni ɲeer. Din le ye n-yoonn mu u ga gaa si lii na.*

³ Taa ɲani tiwan ni ga leɲ unii ubaa Uwumbɔr aasan ni na, aan ubaa taa len ke timi aatuln kpa taani. ⁴ Timi aabimbin aah bi pu na, nima le mɔk binib ke ti ye Uwumbɔr aatutum. Kinye pu? ti kan falaa, ni limukl, ni tibɔr, ki ji limɔr, ni mɔmɔk ponn ni. ⁵ Binib lue timi ɲinaalab, ki laɲ timi tiyondir ponn ni, ki ɲma tijar ti pu. Ti tun lituln lini-maln, kaa geeni kinyeek, ki lann tijikaar. ⁶ Timi aabimbin bi chain la. Ti bee Uwumbɔr aabɔr, ki kpa limɔr, ni tibulchinn, ki gbii Uwumbɔr Aafuur Nyaan, ki gee binib mbamɔm, ⁷ ki tuk bi Uwumbɔr aabɔr ti ye mbamɔn na. Ti kpa Uwumbɔr aapɔɔn. U len ke timi aabɔr ɲan, nima le ye tijawan ti bi tiɲangii ni tiɲangan ni na. ⁸ Binib bibaa nyuɲni timi, bibaa mu seei timi. Bibaa bii timi, bibaa mu pak timi. Bibaa len ke ti ɲmanni binib la. Le ti tee len ibamɔn. ⁹ Taa kpa liyimbil binib chee. Ti kpa liyimbil Uwumbɔr chee la. Nkun dii timi, le ti beenin bi. Uwumbɔr cha falaa pii timi, ki mu aa cha u ku timi. ¹⁰ Tisui bii la. Yesu pu, le ti kpa mpopiin n-yoonn mɔmɔk. Ti ye bigiim la, le ki ɲa binib pam biwankpadam Uwumbɔr chee. Taa kpa dulnyaa wee ni aawan nibaa, ti kpa paacham aawan mɔmɔk. Nimina mɔmɔk le mɔk ke ti sil ye Uwumbɔr aatutum.

¹¹ Nimi Korint aatiɲ aanib, ti tuk nimi tiponn ni aabɔr mɔmɔk. Ti gee nimi sakpen. ¹² Naa ye ke timi le aa gee nimi. Ni ye ke nimi le aa gee timi. ¹³ M len nimi ke uja aah ga len waabim pu na. Ni li gee mi man, ke maah gee nimi pu na.

---

* 6:2 : Lik Aisaya 49.8.

Ni taa dii binib bi kaa dii Yesu Kristo na aasan

¹⁴ Ni taa kpaan binib bi kaa gaa Yesu ki kii na chee man. Binib bi ŋan na, ni binib bi kaa ŋan na ga ŋmaa kpaan tɔb chee ee? Nwiihn ni mbɔmbɔɔn ga li ŋmaa kpaan bi ii? ¹⁵ Kristo ni kinimbɔŋ ga li ŋmaa kpaan kimɔbaan aa? Unii u dii Yesu aasan na, ni unii u kaa dii na aabimbin kpaan aa? ¹⁶ Uwumbɔr aadiik ni ŋiwaa kpaan aa? Naa kpaan. Timi le ye Uwumbɔr u ye limɔfadaan na aadiik. Uma ubaa le nan len ke,

“M ga li bi maanib aasui ni, ki chuun bikaasisik ni. M ga li ye Baawumbɔr, bi mu ga li ye maanib.”†

¹⁷ Nima le cha Uwumbɔr ki bui ke,

“Nya binib bi kaa dii mi na ponn ni man, ki li bi nibaa,

ki di cha titunwanbir, le m ga gaa nimi.‡

¹⁸ M ga li ye Nite;

ni mu ga li ye njapɔtiib ni mbisatiib.§

Min Uwumbɔr u kpa mpɔɔn mɔmɔk na, le len kina.”

7

¹ Maanigeekaab, Uwumbɔr aah puu tipuur tee ki tii timi na, cha ti di cha lituln li kaa ŋan na mɔmɔk, ni ilandak i kaa ŋan na mɔmɔk, ki li san u, ki li ye binib bi bi chain ki doo na.

Pɔɔl aapopiin

² Ni li gee timi man. Taa ŋa ubaa bakaa, ki mu aa bii ubaa, ki mu aa ji unii ubaa aawan. ³ Maa len kina ke m galn nimi. Maah tuk nimi pu na, ti gee

† **6:16** : Lik Liifai Yaab 26.12; Jeremia 32.38; Esekiel 37.27. ‡ **6:17**

: Lik Aisaya 52.11. § **6:18** : Lik 2 Samuel 7.14; 1 Bibɔrb Aabɔr 17.13.

nimi la. Ti yaa kpo, bee ti yaa bi kan, ti po gee nimi la. ⁴ M kpa lipobil sakpen le ki len nimi. M kpa kipupuk sakpen ni pu. Nsui sɔŋ mbamɔm la. Timi aafalaa mɔmɔk ponn ni, m kpa mpopiin ni pu ki ti nyan.

⁵ Tɔ, taah nan fuu Masedonia aatinj ni na, taa ŋmaa fuur. Ti nan kan limukl, ŋipepel mɔmɔk ni. Binib nan kpak timi kinikpapak. Nimi aabɔr mu pu le ilandak nan joo timi. ⁶ Uwumbɔr u sɔŋni binib bi kpa mpombiin na aasui na, uma le cha Taitus fuu ni ti chee ki nan sɔŋ tisui. Waah fuu ni na, nima le cha tisui sɔŋ. ⁷ Naa ye nima baanja le sɔŋ tisui. U tuk timi nimi aabimbin aah ŋan pu na. Nima le cha tisui sɔŋ. U tuk timi ke ninimbil man ke ni ki kan mi, ke ni kpa mpombiin nimi aatunwanbir pu, ke ninimbil man ke ni kii maamɔb. Nima le cha m moo kpa mpopiin.

⁸ Maah nan ŋmee kigbanj tii nimi na, kigbanj ngbaan nan bii nisui ni yunn pɔkaa. Nisui aah nan bii na, le ni gar mi. Dandana, naa ki gar mi. ⁹ M kpa mpopiin la. Naa ye ke nisui aah bii na le cha m kpa mpopiin. Nimi aapombiin le cha ni kpeln nimi aabimbin, nima le cha m kpa mpopiin. Uwumbɔr nan cha ni kpa mpombiin nimi aatunwanbir pu. Nima le kigbanj ki nan bii nisui na nan ŋa nimi tinyoor. ¹⁰ Ba pu? Uwumbɔr yaa cha unii kpa mpombiin waatunwanbir pu kan, nima le ga cha u kpeln waabimbin ki ŋmar. Naan ki gar u. Tɔ, dulnyaa wee ni aapombiin joo ni nkun la. ¹¹ Uwumbɔr aah cha ni kpa mpombiin pu na, ni kan naah ŋa nimi tinyoor pu na. Nitafal bi waabɔr ni. Ni gee liŋuul titunwanbir pu, ki ban ni nyan nibaa tibɔr ngbaan ni, ki san Uwumbɔr

ijawaan, ki ban ni ki kan mi, ki ban ni ŋa Uwumbər aageehn, ki ban ni daa unii u tun titunwanbir na aatafal. Naah ŋa kina na, ni mək ke naa kpa taani ubaa tibər ngbaan ponn ni.

¹² Maah nan ŋmee kigbaŋ ngbaan tii nimi na, naa ye unii u tun titunwanbir na pu le m nan ŋmee ki, kaa ye bakaa aah kan u na pu le m ŋmee ki. M nan ban ke Uwumbər mək nimi naah gee timi mbaməm pu na. Nima le cha m ŋmee ki, ¹³ le tisui sɔŋ ni pu.

Taitus aah nan bi ni chee na, le usui sɔŋ nimi aabimbinyaan pu, le ni ŋa u mpopiin. Nima le cha ti mu kpa mpopiin sakpen. ¹⁴ M nan pak nimi u chee, le naa jinn mi iniməɔn. Taah tuk nimi tibər ti na məmək, ti len mbamən la. Kina le taah nan pak nimi Taitus chee pu na, ti len mbamən. ¹⁵ U teer naah nan gaa u pu na, ki teer naah san u, ki pak waah len pu na, ki kii waaməb. Nima le cha u moo gee nimi. ¹⁶ M bee ke ni ga li beenin ŋani tiwan məmək mbaməm. Nima le m kpa mpopiin ni pu.

8

Naah ga tii Uwumbər ipiin pu na

¹ Tinaabitiib, ti ban ke ni bee Uwumbər aah ŋa tinyoor ŋa Yesu aanib bi bi Masedonia aatim ni pu na. ² Bi nan kan falaa, ni ntəŋ, ni igiin sakpen a. Le bi mu nan kpa mpopiin ki ti nyan. Baagiin ponn ni, le bi nan kpa tibulchinn, ki tii Uwumbər ipiin sakpen. ³ M ga ŋmaa ji seeraa ki tii bi, ke baah kpa tiwan ni na, bi tii u, ki jer kina. Baageehn pu, le bi tii, ⁴ ki gaŋ timi ke ti gaa ipiin ngbaan, aan ki di tii

Yesu aanib bi lann na. Ni mɔ bi ke bi ter bi la. ⁵ Bi tii ki jer taah nan dak pu na. Njan, le bi di bibaa tii Tidindaan, le ki nin di bibaa tii ti mu, Uwumbɔr aageehn pu. ⁶ Nima pu na, Taitus aah nan cha ni piin ki bi too ɲimombil ke ni tii Uwumbɔr na, le ti bui u ke u pɔɔn ubaa ki cha ni too ɲimombil ngbaan ki doo. ⁷ Ni ɲa Yesu naadii, le ki bee waabɔr, ki ga ɲmaa tuk biken. Ninimbil man waatuln pu. Le ni gee timi. Naah ɲani tiwan nimina mɔmɔk ki ti chaar jer na, ni li nyi ki tii ipiin mu ki ti jer kina.

⁸ Maah len pu na, naa ye ke m muk nimi ke ni tii. M tuk nimi ke Yesu aanib biken aanimbil man ke bi tii u ipiin, ke m bee ni mu aah gee u pu na. ⁹ Ni nyi Tidindaan Yesu Kristo aah kpa tibulchinn pu na. U nan ye uwankpadaan la. Nimi pu le u ɲa ugiin. Waah ɲa ugiin na, nima le cha ni mu ɲa biwankpadam.

¹⁰ Cha m tuk nimi maalandak. Naah nan piin ki bi too ɲimombil ɲi giina na, ni ɲan ke ni too ɲi ki doo libiln lee. Ni nan puen biken ki ban ke ni tii Uwumbɔr ipiin, ki nan puen piin ki bi too ipiin ngbaan. Pɔɔn nibaa man ki too i doo. Ninimbil nan man ke ni piin ki too ipiin ngbaan. ¹¹ Cha ninimbil li man ke ni tii naah ga ɲmaa tii pu na, aan ki too ipiin ngbaan doo. ¹² Unii yaa gee ke u tii Uwumbɔr ipiin ki yaa tii u waah kpa pu na kan, Uwumbɔr ga gaa la. Uwumbɔr aa ban ke unii tii ki jer waah kpa pu na.

¹³ Maa ban ke m ɲa nimi falaa ke m ter biken. M ban ke ni mɔmɔk ɲaɲ la. ¹⁴ Maah len pu na le ye ke naah kpa sakpen pu dandana na, ni ɲan ke ni ter binib bi kaa kpa na. Ni mu yaa nan lann daalbaadaal kan, bi yaa nan kpa sakpen kan, bi

mu ga ter nimi. Kina le ni m̄m̄m̄k ga ŋaŋ. ¹⁵ Ni ŋmee Uwumb̄r Aagbaŋ ni ke,
 “Unii u nan kan sakpen na aa nan ji ki gur.
 Unii u mu nan kan siib na aa nan lann.”*

Taitus ni unjeen aat̄tiib

¹⁶ T̄, m̄ doon Uwumb̄r u cha Taitus ban u ter nimi na ke ti mu aah ban ti ter nimi pu na. ¹⁷ Ti bui u ke u p̄aŋ ubaa ki dan ni chee, le u kii. Unimbil man ke u dan, waageehn pu le u ga dan. ¹⁸ Le ti ga cha tina aabo ubaa mu dii u dan ni chee. Tina aabo ngbaan aah mooni Yesu aab̄nyaan pu na le cha Yesu aanib m̄m̄m̄k pak u sakpen. ¹⁹ Bi mu nyan u ke u dii timi ke ti buen ti ter Uwumb̄r aanib bi ye bigiim na. Nima le ga nyuŋ Tidindaan, ki m̄k bi ke ti ban ti ter t̄b la.

²⁰ Ti ga li joo ŋimombil sakpen ke ti tii bi. Taa ban ke unii ubaa bii timi ke ti gur tibaa ngem.

²¹ Tidindaan nyi ke ti ŋani mbam̄m̄ la. Ti ban ke binib mu bee ke ti ŋani mbam̄m̄.

²² Nima le ti ga tun tina aabo uken u mu dii Taitus mam ki dan ni chee. N-yoonn m̄m̄m̄k ti nan lik tina aabo ngbaan aabimbin aah bi pu na, ki kan ke unimbil man Uwumb̄r aatuln pu. U pak nimi ke ni ga ŋa maah ban pu na, nima le cha u moo ban ke u dan ni chee. ²³ Binib yaa baa nimi Taitus aab̄r kan, ni tuk bi ke u ye maatutunjeer u ter mi m̄ tuk nimi Yesu aab̄nyaan na la. Ubaa yaa baa nimi tinaabitiib bi dii Taitus na aab̄r kan, ni tuk u ke bi ye Yesu aanib aatutum la. Baabimbinyaan pu, le binib nyuŋni Kristo. ²⁴ Ni li m̄k bi ni Yesu

---

* **8:15** : Lik Nnyam 16.18.

aanib məmək naah gee Uwumbər aanib pu na, ki ter bi, ke taah nan pak nimi pu na.

9

Naah ga ter Yesu Kristo aadidiliib biken pu na

¹ Maa ki ban m ηmee kigban ki tuk nimi naah ga ter Yesu aanib bi bi Jerusalem ni pu na. ² M nyi ke ni ban ni ter bi. M nan pak nimi Masedonia aanib chee, ki bui bi ke nimi bi bi Griis aatiŋ ni na nan ban ni ter Yesu aanib giina. Ninimbil aah man ke ni ter Uwumbər aanib pu na, nima le cha bi ponn ni pam mu ban bi ter bi. ³ Le m ban m cha tinaabitiib bimina buen ni chee, aan bi ti kan ke taah nan pak nimi pu na, ti gbii la. Ni ga li bi ke maah nan len pu na, ki gor ke ni too ηjimobil ngbaan. ⁴ Ni yaa kaa ye kina kan, Masedonia aatiŋ aanib bibaa yaa dii mi ki fuu ni ni chee, ki kan ke naa kee gor kan, ni ga jinn mi iniməən, naa ye mi baanja aaniməən, ti məmək aaniməən. Ba pu? ti nan pak nimi bi chee. ⁵ Nima le m dak ke ni ηan m gaŋ tinaabitiib bimina ke bi loln m pu nsan ki buen ni chee, ki ter nimi ni too ηjimobil ngbaan, naah nan puu tipuur ti na. M yaa fuu ni kan, m ga nan mui ni too ηi ki doo. Nima le ga mək ke ni too ηi, nimi aageehn pu, naa ye ke bi nan muk nimi le ni too ηi.

⁶ M tuk nimi la, unii u bun tijikaar siib na ga nan chee siib la. Unii u mu bun tijikaar sakpen na ga nan chee sakpen la. ⁷ Unii məmək aah di pu ηa usui ni ke u ga tii ni na, cha u tii kina. U taa tii ni mpombiin, ki taa tii limukl aatiin. Ba pu? Uwumbər gee unii u tii ni mpopiin na la.

⁸ Uwumbər ga ηmaa ηa tinyoor məmək ηa ni pu, aan ni taa lann nibaa. Ni ga li kpa ki gur, ki ga ηmaa tii binib bimək lann na. ⁹ Ni ηmee Uwumbər Aagbaŋ ni ke,

“Ubulchindaan tii bigiim sakpen, waanann aa kpa ndoon.”*

¹⁰ Uwumbər u di ηjikaabil di tii unii u bu tijikaar na, ki tii binib tijikaar bi ji na, uma le ga tii nimi naah ban pu na məmək, ki jer kina, aan ni moo ter binib biken. ¹¹ Ni yaa moo ter binib kan, Uwumbər le ga moo tii nimi. Naah ga tii timi ipiin ke ti tii biken na, nima le binib pam ga doon Uwumbər ipiin ngbaan pu. ¹² Ni yaa ter Yesu aanib ki tii bi baah lann pu na kan, nima le binib pam ga doon Uwumbər mbaməm. ¹³ Ni yaa ter bi kan, nima le ga mək bi ke ni gaa Kristo aabənyaan ki kii, ki kpa tibulchinn, ki yakr naah kpa tiwan ni na tii bima, ni biken məmək. Nima le ga cha bi nyuŋ Uwumbər, ¹⁴ ki mee u tii nimi, ki li gee nimi, Uwumbər aah cha ni kpa tibulchinn sakpen pu na. ¹⁵ Cha ti doon Uwumbər u tii timi Ujapəon u jer ipiin məmək na man.

10

Pəal aah len waatuln aabər pu na

¹ Min Pəal mbaa gaŋni nimi la. Ni ponn ni bibaa len ke maah nan bi ni chee na, maa kaar nimi, ke m yaa bi nibaa chee kan, m kpa lipobil ki ηmee kigbaŋ ki sur nimi. Min Pəal bi suuna ke Kristo aah bi pu na, ki gaŋni nimi ke ni toor nimi aabimbin man, ² aan m yaa fuu ni ni chee kan, m taa chiin ni

---

* **9:9** : Lik Ilahn 112.9.

ponn ni bibaa. M nyi ke m yaa fuu ni ni chee kan, m ga ηmaa li kpa lipobil ki chiin binib bi len ke ti dii dulnyaa ni aanib aah dii pu na. ³ Ni ye mbamɔn ke ti po ye binib la. Ni mu aa ye binib aajaak le ti jaa, ⁴ ki mu aa di binib aapɔɔn le jan kijaak ngbaan. Ti di Uwumbɔr aapɔɔn mu bii kinimbɔŋ aapɔɔn mɔmɔk na le jan ki. Ti len ki nyan binib bi kpak Uwumbɔr aabɔr kinikpakpak na, ⁵ ki nyan binib bi kpa kalmbaani ki dak ke bi kpa nlan ki jer Uwumbɔr na. Ti cha ilandak mɔmɔk kii Kristo aamɔb. ⁶ Ti yaa bee ni ponn ni binib bi ga kii Uwumbɔr aamɔboln na, le ti ga ηmaa daa binib bi gur kaa kii na aatafal.

⁷ Tɔ, ni lik binib paacham la aa? Ubaa yaa bi ni ponn ni ki len ke u ye Kristo aanii kan, cha u teer ke ti mu ye Kristo aanib ke waah ye pu na la. ⁸ Tidindaan tii mi tininkpir ke m ter nimi ni dii u mbamɔm, waa tii mi tininkpir ngbaan ke m bii nimi. M yaa puk kipupuk ki jer maah ba ga puk pu na kan, maan ji inimɔɔn. ⁹ Ni taa li dak ke m ban m ηmee kigban ki ga li kpa nimi ijawaan na. ¹⁰ Bibaa len ke m ηmee tiggann ke mpɔɔndaan na, ke m yaa bi ni chee kan, maa pɔɔ, maaliin aa bi tibɔr tibiaa ni. ¹¹ Cha binib ngbaan aaboln bee ke ti yaa ηmee kigban ponn ni taah ga ηa pu na kan, ti yaa fuu ni kan, ti ga ηa kina la.

¹² Taa ban ke ti di tibiaa ηan binib bi yoor bibaa paacham na, kaa ban ke ti len ke ti ye bi ponn ni bibaa. Baa kpa nlan. Bi lik tɔb aabimbin aah bi pu na, ki ηan ni bibaa la. ¹³ Tima kan, taan li kpa kipupuk ki lakr taah tun lituln pu na. Ti ga li kpa kipupuk Uwumbɔr aah siin lituln li ki tii timi na

pu. Taah nan tuk nimi waaliin na, nima le ye lituln ngbaan ponn ni ngem. ¹⁴ Ti nan puen biken ki fuu ni ni chee ki tuk nimi Kristo aabɔnyaan tee. Taah ɲani kina na, ti po tun lituln li Uwumbɔr siin timi na la. ¹⁵ Taa ban mpakm biken aatuln pu. Ti kpa limakl ke ni ga moo dii Yesu aasan mbamɔm, ki ga ter timi ke ti tun Uwumbɔr aatuln sakpen, waah siin li pu ki tii timi na. ¹⁶ Le ti ga ɲmaa buen ntim mu daa ki jer nimi aatinj na, ki ti tuk binib tibɔnyaan tee. Taan buen biken aah tun lituln nin chee na, kaa ban ke bi pak timi biken aatuln pu.

¹⁷ Uwumbɔr Aagbanj len ke, “Unii umɔk ban ke u puk kipupuk na, cha u puk kipupuk Uwumbɔr pu.”* ¹⁸ Unii yaa pak ubaa kan, nima le aa mɔk ke Uwumbɔr aanimbil gbiin u. Uwumbɔr yaa pak unii kan, nima le mɔk ke Uwumbɔr aanimbil sil gbiin u.

11

Binib bi ban ke bi ɲmann Yesu aanib na aabɔr

¹ Tɔ, m yaa len kijɔrk aaliin siib kan, ni pɔɔn nibaa man ki li kpa limɔr m pu. ² M gee nimi sakpen ke Uwumbɔr aah gee nimi pu na. Ni bi ke usapɔɔn u kaa nyi uja na aah bi pu na, le m ban m di nimi tii Kristo, ni li dii uma baanja. ³ M san ijawaan ke binib ga ɲmann nimi, ni taa ki dii Kristo mbamɔm, ke kinimbɔɲ aah nan ɲmann Adam aapuu lif pu na. ⁴ Unii yaa fuu ni ni chee ki yaa tuk nimi tibɔr yayan ti kaa ye taah nan tuk nimi Yesu aabɔr ti na kan, ba ɲa ni ji limɔr u pu? Ba ɲa ni gaa tibɔr ti kaa ye Yesu aabɔnyaan, kaan cha

* **10:17** : Lik Jeremia 9.24.

ni kan Uwumbør Aafuur Nyaan na? Taah nan tuk nimi Yesu aabønyaan tee na, tibør ngbaan le nan cha ni kan Uwumbør Aafuur Nyaan.

⁵ Binib bi ηmanni ke bi ye Yesu aakpambalb na, maa dak ke bi jer mi. ⁶ Nibaakan, maan ηmaa len ke unii u bae mbaem sakpen na aah len pu na. M mu nyi Yesu aabør mbamøm, ki ηeer ti mømøk tuk nimi, binib aanimbil ni.

⁷ M nan sunn mbaa taab ke m yoor nimi paacham; kinye pu? m nan tuk nimi Uwumbør aabønyaan, kaa jin nimi kidaak. Maah ηa kina na, ni kpa taani ii? ⁸ Maah nan tuk nimi Uwumbør aabør na, Yesu aanib biken nan pa mi la. Ni naahn ke m nan yoor baamombil ngbaan ke m li joo ter nimi le na. ⁹ Buyoonn m nan bi ni chee ki lann maah ban pu na, maa muk nimi ke ni ter mi. Tinaabitiib bi nyan Masedonia aatiη ni na nan joo ni maah ban tiwan ni na mømøk. Maah nan bi pu n-yoonn ngbaan na, m ga li beenin bi kina la, kaan muk nimi ke ni ter mi. ¹⁰ Kristo pu le m len mbamøn, maan muk unii ubaa nibaa chee Griis aatiη ponn ni ke u ter mi. ¹¹ Ba pu? Ni ye ke maa gee nimi le ki len kina aa? Uwumbør nyi ke m gee nimi la.

¹² M ga li beenin tuk nimi Yesu aabør, kaan ji nimi kidaak. Biηmanηmannim bi ji nimi kidaak na aan ηmaa pak bibaa ki len ke bi bi ke taah bi pu na. ¹³ Binib ngbaan ηmanni nimi la. Baa ye Kristo aakpambalb. Bi ηmanni nimi ke bi tun waatuln, ki mu aa tun. ¹⁴ Baah ηani kina na, ni taa cha ni gar nimi. Kinimbøη kibaa ηmanni ke ki ye Uwumbør aatuun u wiin chain na. ¹⁵ Kinimbøη aatutum yaa ηmanni ke bi ye bininyaam kan, ni taa cha ni gar

nimi. Uwumbər ga daa bitafal baatuln aah njeer pu na.

Pɔɔl aah ji falaa Yesu Kristo pu pu na

¹⁶ M ki tuk nimi la, ni taa dak ke m ye ujər. Ni mu yaa dak ke m ye ujər kan, ni li kpa limər m pu, ki cha m mu pak mbaa siib. ¹⁷ Maah ga len pu na aa ye Tidindaan aabər aaboln. Maah ga pak mbaa pu na, m ga len ke ujər na la. ¹⁸ Binib pam le bi ki pak bibaa dulnyaa ni aawan pu. Nima le m mu ga pak mbaa. ¹⁹ Ni dak ke ni kpa nlan. Ba ɲa ni ji limər bijərɓ pu ki kpa mpopiin? ²⁰ Maah len pu na le ye ke unii yaa chuu nimi tinaagbiir, bee u ji nimi aawan, bee u ɲmann nimi, bee u kpa kalmbaani, bee u faa nimi kitapak kan, le ni kpa limər u pu. ²¹ Taah kaa muk nimi kina na, le ni bii timi, ke taa kpa mpɔɔn aa?

Unii ubaa yaa kaar ke u pak ubaa kan, m mu kaar kina la. M len ke ujər na la. ²² Binmanɲmannim ngbaan ye Hiibru yaab la aa? M mu ye. Bi ye Israel yaab la aa? M mu ye. Bi ye Abraham aayaabitiib la aa? M mu ye. ²³ Bi ye Kristo aatutum la aa? M mu ye ki jer bi. M ɲa nimi gafara la, m len ke ujər na la. M nan tun Kristo aatuln ki jer bi, ki koo tiyondir ponn ni ki jer bi. Kristo pu, binib nan gbaa mi ɲinaalab ki ti chaar jer. M nan kani linaln, naa nan pɔɔ ke m kpo. ²⁴ Nfum muɲmu le Juu yaab gbaa mi linaalab nfum piitaa ni muwae. ²⁵ Rom yaab nan gbaa mi ɲidabil nfum mutaa la. Binib nan mae mi ɲitakpal nfum mbaa la. Nfum mutaa le ɲɔi liin nnyusakpem ni ki cha mi. Kinyeek kibaa ni nwimɔn le m nan bi likpaln pu nnyusakpem ni. ²⁶ M nan chuun ɲisachun n-yoonn mɔmɔk, ki kani

linimaln nnyun ni, le ki kani linimaln bififiirb chee, le ki kani linimaln maanib Juu yaab chee, le ki kani linimaln binib bi kaa ye Juu yaab na chee, le ki kani linimaln ntim ponn ni, ni kipɔɔk ni, ni nnyusakpem ni, le ki kani linimaln binib bi ηmann ke bi ye Yesu Kristo aanib na chee. ²⁷ M tun Yesu Kristo aatuln linimaln, ki kani falaa, kaa geeni kinyeek. Nkon ni nnyunyuu mɔk nan joo mi. M nan lann tijikaar. Tiwoor nan joo mi. Maawanpeenkaan aa nan fuu tiwoor ngbaan. ²⁸ Naa ye falaa umina baanja le m kan. Ilandak joo mi iwiin mɔmɔk Yesu aanib mɔmɔk pu. ²⁹ Ubaa yaa kaa kpa mpɔɔn kan, ni yɔl m mu aawon la. Ubaa yaa tɔŋ uken ke u tun titunwanbir kan, ni fiini maanjuul la.

³⁰ Tɔ, m yaa puk kipupuk kan, m ga puk kipupuk maadabur aabɔr pu la. ³¹ Tidindaan Yesu Aate Uwumbɔr, u yeh mpakm n-yoonn mu kaa kpa ndoon na, uma le nyi ke m len mbamɔn la. ³² Maah nan bi Damaskus aatinj ni, Ubɔr Aretas aayoonn na, le kitiŋ ngbaan aaninkpel nan ban u chuu mi, le ki cha waatɔb aajab si kii kitiŋ na aabisamɔb chee, ke bi nan chuu mi. ³³ Le njɔtiib di mi ŋa kibɔɔkuuk sakpeŋ ni, ki ti di mi laan takolu u bi kitiŋ ngbaan aagoln pu na, le m nyan unjaal ni.

12

Pɔɔl aah kan tibɔkpiirkaan ti na

¹ See m puk kipupuk. Ni mu aa kpa tinyoor. M ga tuk nimi Tidindaan aah mɔk mi lijinjiir aawan pu ki kpiir tibɔr ti tuk mi na. ² Njibin kipiik ni ŋinaa le Uwumbɔr nan yoor mi buen udo paacham. M

nyi u di maawiin baanja le buen aan u di maawiin ni nwon mək le di buen. Uma le nyi. ³ M po nyi ke Uwumbər yoor mi buen paacham, Paradais* ni. ⁴ Le m ηun tibər ti maan ηmaa tuk unii ubaa na. Uwumbər aa kii ke m len ti. ⁵ Lijinjiir aawan ngbaan pu, le m ga puk kipupuk. Maan pak mbaa, m ga puk kipupuk maadabur aabər pu la. ⁶ M yaa ban m puk kipupuk kan, maan le ye ujər; ba pu? m ga len mbamən la. M mu aan puk kipupuk. Ba pu? maa ban ke unii ubaa pak mi ki jer maah njeer pu na. M ban ke bi lik maabimbin aah bi pu na, ki pel maah len pu na, le ki bee maah bi pu na.

⁷ Tə, Uwumbər aah nan mək mi lijnjiir aawan sakpen pu na, waa ban ke m yoor mbaa paacham lijnjiir aawan ngbaan pu. Nima le u cha limukl li nyan ni kinimbəŋ chee na muk mi. Limukl ngbaan wu mi ke nkokon aah saa tiwon kan, ni wu pu na. ⁸ Le m mee Tidindaan nfum mutaa ke u nyan mi limukl ngbaan ni. ⁹ Le waa kii, le ki bui mi ke waaterm le ga cha m nyan limukl ngbaan; ba pu? unii u kaa kpa mpəən na ga li kpa waapəən mbaməm. Le m kpa mpopiin ki kpa kipupuk maadabur aabər pu, aan ki li kpa Kristo aapəən. ¹⁰ M yaa kan idabur, ni ηsiibil, ni falaa, ni limukl, ni tibər, Kristo pu kan, le ni mə mi; ba pu? maah kaa kpa mbaa aapəən buyoonn na, le m kpa Kristo aapəən.

Pəəl aatafal aah bi Korint aatiŋ aanib ni pu na

¹¹ Ni yaa ba pak mi kan, ni ba ga li ηan. Naah kaa pak mi na, nima le cha m pak mbaa ke ujər

---

* **12:3** : Paradais ye Uwumbər do paacham la.

na. M yaa kaa bi tibər tibaa ni kan, binib bi ηmanni ke bi ye Yesu aakpambalb na aa jer mi. ¹²Maah nan bi ni chee na, m nan tun lijnjiir aatun Uwumbər aapəən pu, ki nan kpa limər n-yoonn məmək. Nima le mək ke m ye Yesu aakpambalb mbaməm. ¹³Yesu aanib biken jer nimi kinye? Maah kaa muk nimi ke ni tii mi nibaa na le cha bi jer nimi ii? Nimina yaa kpa taani kan, m ηa nimi gafara la.

¹⁴Tə, dandana wee, m gor ke m dan ni chee taataa. Maan li ban nibaa ni chee. M ban nimi la, naa ye nimi aamombil. Mbim aa kpiini tetiib, tetiib le kpiini mbim. Ni bi ke maabim na la. ¹⁵Nima le ni mə mi ke m di mbaa tii nimi, ki tun lituln linimaln ke m ter nimi. M yaa moo gee nimi kan, nimi aageehm bar la aa?

¹⁶Ni ye mbamən, maa nan ηani nimi falaa ke ni tii mi nibaa. Le ni ponn ni bibaa len ke m nan ηmanni nimi, ki jin nimi aawan. M jin nimi aawan kinye? ¹⁷Maah nan cha binib buen ni chee na, bi ponn ni ubaa nan jin nimi aawan ki tii mi ii? Aayii. ¹⁸M nan gaη Taitus ke u buen ni chee, le ki cha tina aabo uken mu dii u. Taitus jin nimi aawan nibaa aa? Aayii. Ti kpaan nlandak mubaa la. Maah ηani pu na, u mu ηani kina la. Ti məmək dii kitaabuk kibaa la.

¹⁹Ni dak ke ti len ke ti nyan tibaa tibər ni la aa? Taa ηani kina kpala. Ti bi Uwumbər aanimbiin ni, ki len Kristo aah ban pu na. Maanigeekaab, ti ban ke ti ter nimi ke ni moo dii Uwumbər aasan mbaməm. Nima le cha ti len. ²⁰M san ijawaan ke m yaa fuu ni ni chee kan, naah bi pu na aan li mə mi, m mu aah ga li bi pu na aan li mə nimi

mu. M san ijawaan ke m ga nan mui ni bi kpak tɔb kinikpakpak, ki kpa lipiipoln tɔb pu, ki gee liɲuul tɔb pu, ki yakr tɔb, ki sii tɔb, ki bii tɔb, ki kpa kalmbaani, ki ɲma tijar, ²¹ ke m yaa fuu ni ni chee ki kan ke ni ponn ni pam tun titunwanbir, ni tijɔɲ aatuln, ki gɔr kidagook, ki ɲani tiwan ni kaa ɲan na, kaa kpeln nimi aabimbin kan, ni ga bii nsui sakpen. Le Maawumbɔr ga cha m ji inimɔɔn ni pu.

13

Kookoo aasurm ni idoon

¹ Tɔ, m ga dan nan mann nimi taataa la. Ni yaa galn unii ubaa kan, maan gar nimi, see biseer-aadam bilee, bee bitaa len.* ² Maah nan mann nimi lelee na, m nan sur ni ponn ni bimɔk tun titunwanbir na. Dandana wee, maah kaa bi ni chee na, m ki sur bi ke maah nan sur bi njan pu na, ke m yaa fuu ni kan, m ga daa bitafal. ³ Nima le ga mɔk nimi ke Kristo le cha m len. Waa ye udabur ni chee, u kpa mpɔɔn ni chee. ⁴ U nan di waapɔɔn lii ki cha bi kpaa u ndɔpuinkoo pu. Dandana, u fu Uwumbɔr aapɔɔn pu la. Timi bi mu kpaan u chee na aa kpa mpɔɔn. Ti mu aah kpaan u chee na, ti mu fu Uwumbɔr aapɔɔn pu, ki ga ɲmaa mɔk nimi mpɔɔn ngbaan.

⁵ Ni lik nimi aabimbin aah bi pu na man, ke ni sil tii Yesu Kristo naadii aan naa tii. Ni taa lik maabimbin aah bi pu na man, ni li lik nimi nibaa aabimbin aah bi pu na. Naa bee ke Yesu Kristo bi ni ni ii? U bi ni ni la; u yaa kaa bi ni ni kan, naa ye waanib mbamɔm. ⁶ M kpa limakl ke ni ga bee ke

---

* **13:1** : Lik Ikaal 17.6; 19.15.

timi le ye waanib mbaməm. ⁷ Ti mee Uwumbər tii nimi, ke ni taa tun titunwanbir. Naa ye ke ti ban ti mək nimi timi aabamən la. Ni yaa po dak ke taa ye Yesu aanib mbaməm kan, ti po ban ke ni tun lituln li ɲan na la. ⁸ Ba pu? taan ɲmaa di mpɔɔn mu Uwumbər tii timi na, ki leɲ tibɔnyaan tee. Ti ban ke tibɔnyaan ngbaan loln nsan la. ⁹ Ti yaa kaa kpa mpɔɔn, le nimi le kpa mpɔɔn kan, ni mɔ timi la. Le ti mee Uwumbər tii nimi ke ni toor nimi aabimbin. ¹⁰ M ɲmee kigbanj kee, ke maah kaa bi ni chee na, m yaa nan fuu ni ni chee kan, m taa chiin nimi, ki mək nimi maapɔɔn. Nima le cha m ɲmee ki. Tidindaan le tii mi tininkpir ke m ter nimi ni dii waasan mbaməm. Waa tii mi tininkpir ngbaan ke m di bii nimi.

¹¹ Nnaabitiib, tibər ti gur na le ye ke m ban m chɔi nimi la. Toor nimi aabimbin man. Sɔɲ tɔb aasui man. Ni li kpa kimɔbaan ni nsuudoon man, le Uwumbər u gee timi ki tii timi nsuudoon na ga li bi ni chee.

¹² Ni li dooni tɔb mbaməm man.

Uwumbər aanib bimək bi do na dooni nimi.

¹³ Tidindaan Yesu Kristo aanimbaasaln, ni Uwumbər aageehm, ni Waafuur Nyaan aamɔbaan li bi ni məmək chee.

Uwumbor aagban **Bible without Deuterocanon in Konkomba**

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Konkomba

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The Bible without Deuterocanon

in Konkomba

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022

c7765cba-ce13-51c8-80b3-68fach5fdf4a